

ΙΤΑΛΙΚΗ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

DE AMICIS 'Εδμόνδος εἰς τῶν ἐγκρίτων Ἱταλῶν δημοσιολόγων γεννηθεὶς τῷ 1846 ἐν Oneglia τῆς Λιγυρίας θεωρεῖται μᾶλλον Πεδεμόντιος ἢ Λιγυρίτης διὰ τὴν πολυετὴ αὐτοῦ ἐν Τορίνῳ διαμονήν.

Μετὰ τὴν ἀποπεράτωσιν τῶν σπουδῶν του ἐν τῇ στρατιωτικῇ σχολῇ τῆς πόλεως ταύτης, κατετάχθη εἰς τὸν στρατὸν μὲ τὸν βαθμὸν ἀνθυπολοχαγοῦ, καὶ συμμετέσχε τῷ 1866 τῆς κατὰ τῶν Αὐστριακῶν ἐκστρατείας. Πολεμήσας ἐν Custozza εἶτα ἐν Ρώμῃ, ὅτε τῷ 1870 τὰ ἰταλικά στρατεύματα ἐκυρίευσαν ταύτην, ὁ De Amicis κατέλιπεν ὀλίγον βραδύτερον τὸ στρατιωτικὸν στάδιον, ἵνα ἐπιδοθῇ εἰς τὴν θεραπείαν τῶν μουσῶν πρὸς ἃς σφόδρα ἐφέρετο. Πρὶν ἢ παραιτηθῇ τοῦ στρατιωτικοῦ ἀξιώματος, εἶχεν ἤδη ἐκδόσει ἀξιόλογον ἔργον ὑπὸ τὸν τίτλον: *La vita Militare* 1869-70 καὶ συλλογὴν ἐξόχων ἀρθρῶν. Ἐκτοτε τὸ ὄνομά του ἐκτίσαστο οὐ μικρὰν φήμην διὰ τῶν ἐξῆς πρώτων αὐτοῦ πονημάτων· (*Viaggi* ἦτοι *La Spagna* (1873) *La Olanda* (1874) *Il Marocco* (1876) *Ricordi di Parigi e di Londra* (1878) ἐν οἷς ἀπαντῶσι σελίδες ἐκτάκτου πρωτοτυπίας καὶ μετὰ ὀρθῶν κρίσεων ἐπὶ τοῦ πλείστου τῶν ἐνδόξων ἀνδρῶν τῆς καθ' ἡμᾶς ἐποχῆς. *Costantinopoli* (1881) διήγημα χαριέστατον ἐν ᾧ ὁ συγγραφεὺς φαίνεται ἀμιλλώμενος πρὸς τὸν Γάλλον *Theophile Gautier* τῷ εὐτραπέλῳ καὶ τῷ εἰκονικῷ τῆς φράσεως *Ritratti letterarii* (1883) *Gli Amici* (1883) *Alle Porte d'Italia* (1894).

Ἐπαδὸς τὴν τέχνην καὶ τὸ αἶσθημα τοῦ Manzoni οὐχὶ ὅμως καθ' ὅλα ἔμμοιος τούτῳ κατὰ τὸ ὕψος, συνήθως ἀνθηρότερον οὐχὶ ὅμως πάντοτε ἐπ' ἴσης λυσιτελές καὶ ἀκριβές ὅσον τὸ τοῦ Manzoni, ὁ De Amicis, καθ' ὃ ἀναφέρει ὁ Ferrari ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῆς συγχρόνου Ἱταλικῆς φιλολογίας, παρέσχε δείγματα γονιμωτάτης μούσης, λίαν ἀγχιστρόφου πνεύματος, καὶ ἀδρῶν διανοημάτων ἐν οἷς διαλάμπει ὑψίστη ἠθικὴ τὴν πηγὴν καὶ τὴν δύναμιν αὐτῆς ἔχουσα ἐν τῇ ἐνδομύχῳ καὶ προσφιλεῖ αὐτοῦ αἰσιοδοξίᾳ, ἐν τῇ ἐμφύτῳ καὶ διαχυτικῇ αὐτοῦ ἀγαθότητι, ἥτις διὰ τὸ ὑπερβολικὸν αὐτῆς, προσλαμβάνει κατὰ τινας αὐστηροὺς καὶ τὴν καρδίαν ἀπεξηραμένους κριτὰς χαρακτηρῶν ἐπιδεικτικόν, ἰσχυρίζομένους ὅτι ἐν τοῖς: «*Bozzetti militari* (στρατιωτικὰ σκιαγραφήματα) *gli Amici, il cuore, la Carrozza di tutti*», τὸ αἶσθημα ἔστιν ὅτε φαίνεται παρεκβαίνον εἰς ψευδοπάθειαν.

Οὐχ ἦττον ἀπαντᾷ τις ἐν τοῖς ἔργοις τοῦ De Amicis τὸ ἀνθηρὸν τῆς ἐπινοίας καὶ τῶν εἰκόνων, τὸ εὐσυνείδητον τῆς ἐργασίας, τὸ ὑψηλὸν καὶ ἀκηλίδωτον ἰδεῶδες, τὴν ἀποστροφὴν πρὸς πᾶν τὸ ἀκόλαστον καὶ ἀγενές, τὴν περὶ τὸ γράφειν δεινότητα τὴν ἐμραινομέ-

νην ἐν τῇ μεγαλοπρεπεῖ καὶ ἐπαγωγῇ τῆς φράσεως περιόδῳ, τὴν βαθεῖαν τῆς γλώσσης γνῶσιν διὰ τὸ ἀξιοθαύμαστον τῆς κυριολεξίας καὶ δὴ εἰς συγγραφέα οἷος ὁ De Amicis, ὅστις οὐ μόνον δὲν εἶναι Τοσκάνος, ἀλλ' οὐδ' ἐν Τοσκάνῃ διέμεινε ποτέ.

Μεταξὺ τῶν ἄλλων συγγραμμάτων τοῦ De Amicis εἰσὶν ἀξιοσημεῖοι πλεῖσθ' ὅσαι σελίδες τοῦ ἐπιγραφομένου πονήματος «*Speranze e Glorie*» βριθοῦσαι ὑψηλοῦς φαντασίας ἐν τῇ ἀγαστῇ ἐκείνῃ ὀπτασίᾳ ἐν ἣ συνοψίζεται ἡ μακρά, ἡ ἐνδοξὴ καὶ μυθώδης γαριβαλδινὴ ἐποποιΐα. Προκειμένου δὲ περὶ τοῦ ἐν λόγῳ ἔργου, παρατηρητέον, ὅτι αἱ κοινωνικῆς φύσεως ἐν αὐτῷ ἐμπεριεχόμενοι λόγοι φανεροῦσιν ἐξ ἴσου τὴν τε πολιτικὴν καὶ πνευματικὴν αὐτοῦ ἐξέλιξιν, τὴν προκύπτουσαν ὡς ἀνωτέρω εἶπον ἐκ τῆς αἰσιοδοξίας, τῆς ἐμφύτου αὐτοῦ ἀγαθότητος τῆς διαλαμπύσεως ἐν τοῖς τελευταίοις αὐτοῦ πονήμασιν ἦτοι *Sull' Oceano*, *Memorie* πονημάτων ἐν ᾧ παρελαύνουσι ποικίλαι εἰκόνες τῶν ὧν εἶδε πραγμάτων, εἶναι, οὕτως εἰπεῖν, κάτοπτρον τοῦ συγχρόνου ἰταλικοῦ βίου, καλεῖτο σκοπεῖον ἐπισήμων προσώπων ᾧ περιγράφει μὲ τοσαύτην γλαφυρὰν χάριν, ὥστε θεωρεῖται ὁ De Amicis ὁ δημοφιλέστατος πάντων τῶν νεωτέρων Ἱταλῶν συγγραφέων καὶ ὁ μᾶλλον καλλιπὴς μετὰ τὸν Ἀλέξανδρον Manzoni ἐν τῷ πεζῷ λόγῳ. *La Carrozza per tutti*. Τὸ ἔργον τοῦτο καίτοι δὲν ἔχει ἀκριβῶς τύπον μυθιστορήματος, οὐχ ἦττον, νῆμα συνεχές συνδέει ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τέλους ὁλόκληρον σειρὰν εἰκονογραφημάτων, παρατηρήσεων, μελετῶν, αἵτινες ἀρρῶσιν εἰς τὸν σύγχρονον βίον καὶ εἰς τὰς τῆς ἡμέρας ζητήματα, πάντα δὲ ταῦτα γεγραμμένα κατὰ τρόπον ὑπομνησκοντα τὰ διηγήματα τοῦ Anatole France καὶ τὰς σκιαγραφίας τοῦ Mark Twain.

Μετὰ τὴν διὰ βραχείων ταύτην τοῦ διαπρεποῦς συγγραφέως βιογραφίαν, προτίθεται νὰ παραθέσω ταύτην ἐκ τοῦ θελκτικίου πονήματος «*Il Cuore*» ἀπέσπασμα ὑπ' ἐμοῦ ἀπειροκάλως μεταπεφρασμένον, καὶ οὕτως τὴν χάριν θὰ ἠδύνατο ν' ἀποδώσῃ ἄλλος ἢ ἐγὼ περὶ τὴν ἐλληνικὴν γλῶσσαν ἐντριβέστερος. Ὁ ἀναγνώστης τοῦ περὶ οὗ ὁ λόγος ἀποσπάσματος θὰ παρατηρήσῃ ἴσως μετὰ τινος ἐκπλήξεως, ὅτι ὁ De Amicis χαίρει σχολικῶν ζητημάτων ἐπιμελούμενος. Ἡ ἐκπλήξις δὲ αὕτη θὰ μετατραπῇ βεβαίως εἰς θαυμασμὸν τοσούτῳ μᾶλλον ὅτῳ ὁ μέγας οὗτος συγγραφεὺς τυγχάνει καὶ ἀριστὸς ὢν παιδαγωγός, οὕτως τὸ κύριον μέλημα ὑπῆρξεν ἐν τοῖς πλείστοις τῶν αὐτοῦ συγγραμμάτων τὸ τῆς κατωτέρας παιδείσεως ἀκανθώδες ζήτημα ὡς μεγαλοφώνως μαρτυροῦσι τὰ ἐξῆς ἔργα: «*Il Cuore*», «*il Romanzo d'un maestro*», «*la maestrina degli operai*», «*fra scuola e casa*», «*Ricordi d'infanzia e di scuola*» καὶ τὸ ἐσχάτως ἐκδοθὲν «*l'idioma gentile*» ἔπερ ἀνατίθησι τῇ φίλῃ νεότητι παρενέειρων τοῖς αὐτοῦ διδάγμασι τοῖς μεστοῖς χάριτος καὶ εὐτραπέλειας συμβουλὰς περὶ τοῦ πῶς πρέπει νὰ διδάσκηται καὶ νὰ ἐκμανθάνηται ἡ πατρία γλῶσσα.

Καὶ ὄντως, τοιαύτη εἶναι ἡ γλαφυρότης τοῦ λεκτικοῦ καὶ ἡ εὐωδία, ἣτις ἐκπέμπεται ἐκ τοῦ ἐξόχου τούτου ἔργου, τοῦ ὅχι βεβαίως σχολαστικοῦ καὶ ὑπνοφόρου, ἀλλὰ βρίθοντος σπινθηροδοῦντος πνεύματος καὶ προκαλοῦντος ἐνίοτε ἐνεκα τῶν ἐν αὐτῷ ἐγκατεσπαρμένων καὶ ἀττικῶν ἄλατι πεπασμένων ἀστείων, οὐ μόνον μειδεύει ἀλλ' ἐμψύχει γέλωτα.

Εἰς πάντα νέον γνωρίζοντα ἔστω καὶ ὀλίγον τὴν ἰταλικὴν γλῶσσαν θερμῶς συνιστῶ τὴν ἀνάγνωσιν τῶν προμνημονευθέντων ἔργων τοῦ De Amicis, πρὸ πάντων, il Romanzo d'un maestro, il cuore καὶ l'idioma gentile. Ἐκ τῶν τριῶν, τοῦτο τὸ δεύτερον εἶναι δι' ἐμὲ ὡς ἐγκόλπιον, διότι ἐν αὐτῷ ἀντλῶν ὑψηλὰ διδάγματα, μοὶ ἐδόθη πολλάκις ἀφορμὴ νὰ συγκινηθῶ μέχρι δακρύων

Ο ΜΙΚΡΟΣ ΣΑΡΔΙΟΣ ΤΥΜΠΑΝΙΣΤΗΣ

Κατὰ τὴν πρώτην ἡμέραν τῆς ἐν Custozza μάχης τῇ 24 Ἰουλίου 1848, ἐξηκοντὰς στρατιωτῶν πεζικοῦ τινος συντάγματος τοῦ ἡμετέρου στρατοῦ σταλόντων εἰς τι ὕψωμα, ὅπως καταλάβωσι ἀπομονωμένην τινὰ οἰκίαν εὐρέθησαν αἰφνης ὅχι μακρὰν δύο Αὐστριακῶν λόχων οἱ ὅποιοι ἀρχίσαντες παρευθὺς νὰ βάλλωσι πυκνότατον πῦρ κατ' αὐτῶν τοῖς ἔδωκαν μόλις τὸν καιρὸν νὰ καταφύγωσιν εἰς τινὰ οἰκίαν καὶ νὰ κατακλείσωσιν ἐσπευσμένως τὰς θύρας, ἀφοῦ ἀφῆκαν μερικὸς νεκροὺς καὶ πληγωμένους ἀνὰ τοὺς ἀγρούς. Μόλις οἱ ἡμέτεροι κατέφραξαν τὰς θύρας καὶ ἔδραμον μεθ' ὁρμῆς πρὸς τὰ παράθυρα τοῦ ἰσογείου καὶ τοῦ πρώτου πατώματος καὶ ἤρχισαν σφοδρὸν πῦρ κατὰ τῶν Αὐστριακῶν, οἵτινες βαθμὴν δὴν προχωροῦντες διατεταγμένοι εἰς ἡμικύκλιον, ἀπῆντων ἔρρωμένως. Τῶν ἐξηκοντα στρατιωτῶν ἀρχηγοὶ ἦσαν δύο ὑπαξιωματικοὶ καὶ εἰς λοχαγὸς γέρων, ὕψιλος τὸ ἀνάστημα, ἰσχνὸς καὶ αὐστηρὸς τὸ ἦθος καὶ οὐτινος ἡ κόμη καὶ οἱ μύστακες ἦσαν κατάλευκοι. Μετ' αὐτῶν ἦτο καὶ εἰς μικρὸς τυμπανιστὴς Σάρδιος, δεκατεσσάρων μόλις ἐτῶν καὶ ὁ ὁποῖος ἐφαίνετο μόλις δώδεκα, μικρὸς, μελανόχρους καὶ τοῦ ὁποίου τὸ πρόσωπον ἐφώτιζον δύο μαῦροι, μικροί, βαθεῖς καὶ ἀπαστράπτοντες ὀφθαλμοί. Ὁ λοχαγὸς, ἐκ τινος δωματίου τοῦ πρώτου πατώματος διηθύνε τὴν μάχην μὲ προστάγματα ὁμοιάζοντα πρὸς ἐκπυρσοκροτοῦντα πιστόλια, καὶ δὲν ἐφαίνετο ἐπὶ τῆς σιδηρᾶς αὐτοῦ ὀφews ἡ παραμικροτέρα συγκίνησις.

Ὁ τυμπανιστὴς, ὀλίγον ὠχρὸς, ἀλλὰ ἀφοδός, ἀναβὰς ἐπὶ τινος τραπεζίου προέβαλλε τὴν κεφαλὴν κρατούμενος εἰς τὸν τοῖχον ἵνα βλέπῃ ἔξω ἀπὸ τὸ παράθυρον καὶ διὰ μέσου τοῦ πυκνοῦ καπνοῦ ἐβλεπεν ἐντὸς τῶν ἀγρῶν τὰς λευκάς τῶν Αὐστριακῶν στολάς, οἵτινες βραδέως προὐχώρουσαν.

Ἡ οἰκία ἔκειτο ἐπὶ τῆς κορυφῆς ἀποτόμου κατωφερείας ἀπὸ τὸ μέρος τῆς ὁποίας ὑπῆρχεν ἐν μικρὸν παράθυρον τὸ ὁποῖον εἶδε φῶς εἰς σκεπαστὸν δωμα-

τιον, φόδος ὡς ἐκ τούτου δὲν ὑπῆρχεν, ὅπως καταλάβωσιν οἱ Αὐστριακοὶ τὴν οἰκίαν ἀπὸ ἐκεῖνο τὸ μέρος. Αἱ σφαῖραι ὅμως ἐπιπτον βροχηδὸν κατὰ τῆς προσώψεως τῶν δύο πλευρῶν.

Ἦτο ἀκατάπαυστον πῦρ, πῦρ κολάσεως, χάλαζα σφαιρῶν, ἣτις ἔσκαζε τοὺς τοίχους καὶ κατέθραυε τὰ κεραμίδια, ἐντὸς δὲ τῆς οἰκίας κατέθραυε τὴν ὀροφήν, τὰ ἐπιπλα, τὰς θύρας καὶ τὰ παραθυρόφυλλα, καὶ ἐξετόξευε εἰς τὸν ἀέρα τεμάχια ξύλων, ἦσαν νέφη πυκνὰ κονιορτοῦ, θρύμματα μαγειρικῶν σκευῶν καὶ ὕλων ἅτινα συρρίζοντα καὶ ἀναπαλλόμενα κατέθραυον παταγῶδως τὰ προστυγχάνοντα. Ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν εἰς ἐκ τῶν στρατιωτῶν, οἵτινες ἐπυροβόλουν ἀπὸ τὰ παράθυρα ἐξηπλοῦτο χαμαὶ βληθεῖς ὑπὸ σφαίρας καὶ παρεμερίζετο. Ἄλλοι ἔβαινον ταλαντευόμενοι ἀπὸ δωματίον εἰς δωματίον, σφίγγοντες τὰς χεῖρας ἐπὶ τῶν πληγῶν. Ἐν τῷ μαγειρίῳ εὐρίσκετο ἤδη εἰς νεκρὸς μὲ πρόσωπον κατεσπασμένον καὶ παρεμορφωμένον. Τὸ ἡμικύκλιον τῶν ἐχθρῶν ἐγένετο ὁλονὲν στενωτέρον.

Ἐπῆρξε στιγμὴ καθ' ἣν ὁ μέχρι ἐκείνης τῆς στιγμῆς ἀτάραχος λοχαγὸς ἤρχισε νὰ ἀνησυχῇ, ἐξεληθὼν δὲ μεγάλῳ βήμασι τοῦ δωματίου, ἠκολουθήθη ὑπὸ ἐπιλοχίῳ. Μετὰ παρέλευσιν τριῶν λεπτῶν ὁ τελευταῖος οὗτος ἐπανέρχεται δρομαῖως εἰς τὸ δωματίον καὶ φωνάζας τὸν μικρὸν τυμπανιστὴν τῷ ἔκαμε νεῦμα νὰ τὸν ἀκολουθήσῃ. Τὸ παιδίον πάραυτα ὑπακοῦσαν ἔτρεξεν ὀπισθὲν τοῦ καὶ ἀναβὰν ἐσπευσμένως μίαν ξυλίνην κλίμακα, εἰσῆλθε μετὰ τοῦ ἐπιλοχίου εἰς ἐν κατάγυμνον ὑπερῶον, ὅπου εἶδε τὸν λοχαγὸν γράφοντα μὲ μολυβδοκόνδυλον ἐπὶ τινος χάρτου καὶ στηριζόμενον εἰς τὸ παράθυρον, πλησίον δὲ τῶν ποδῶν του ἐπὶ τοῦ πατώματος, εὐρίσκετο ἐν φρεάτινον σχοινίον.

Ὁ λοχαγὸς ἐδίπλωσε τὸ φύλλον καὶ προσηλόνων ἐπὶ τοῦ παιδίου τὰ ψυχρὰ καὶ στακτόχροα βλέμματά του, πρὸ τῶν ὁποίων ὅλοι οἱ στρατιῶται ἔτρεμον, τῷ εἶπεν ἀποτόμως.

— Μικρὲ Τυμπανιστά.

Ὁ μικρὸς τυμπανιστὴς ἔφερε τὴν χεῖρα ἐπὶ τοῦ πηλικίου.

Ὁ λοχαγὸς ἐπανελάβε· Ἐχεις καρδιά;

Οἱ ὀφθαλμοὶ τοῦ παιδίου ἔλαμψαν.

— Ναι, κύριε λοχαγέ, ἀπήντησε.

— Παρατήρει λοιπὸν ἐκεῖ κάτω, εἶπεν ὁ λοχαγός, ὠθῶν αὐτὸ πρὸς τὸ μικρὸν παράθυρον, εἰς τὴν πεδιάδα πλησίον τῶν οἰκιῶν τῆς Villa Franca, ἐκεῖ ὅπου ἀστράπτουν λόγχοι, ἄκουσε καλὰ τὰ λόγια μου, ἐκεῖ εὐρίσκονται οἱ δικοὶ μας ἀκίνητοι· πάρε αὐτὸ τὸ γραμματάκι, πιάσου καλὰ ἀπὸ τὸ σχοινὶ κατέβα ἀπὸ τὸ παράθυρ, μόλις ἐγγίγῃς τὴν γῆν, πέρασε σὰν τὸ πουλὶ καὶ σκυφτὰ αὐτὸν τὸν κατήφορον, τράβα ἀπὸ μέσα ἀπὸ τοὺς κάμπους, φθάσε τοὺς ἰδικούς μας καὶ δόσε τὸ γραμματάκι εἰς τὸν πρῶτον ἀξιωματικὸν ὅπου θὰ τύχῃ ἐμπρὸς σου. Βγάλε γρήγορα αὐτὴν τὴν ζώνην καὶ αὐτὸ τὸ ταγάρι.

Ὁ μικροτυμπανιστὴς ἀφῆρεσε τὸν ζωστήρα καὶ τὸν γυλὸν καὶ ἔκρυψε τὸ γραμματάκιον εἰς τὸ στήθος του. Ὁ ἐπιλοχίας ἔρριπεν ἔξω τοῦ παραθύρου τὸ σχοινίον

του οποίου τὴν μίαν ἄκραν ἐκράτει μὲ τὰς δύο του χεῖρας. Ὁ λοχαγὸς ἐδοθήθη τὸ παιδίον νὰ διέλθῃ διὰ τοῦ φεγγίτου ἔχον τὰ νῶτα ἐστραμμένα πρὸς τὴν πεδιάδα.

Κύτταξε καλὰ, τῷ εἶπε, ἡ σωτηρία τοῦ ἀποσπάσματος ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὴν καρδιά σου καὶ ἀπὸ τὰ πόδια σου.

Μὴ φοβεῖσθε, κύριε λοχαγέ, ἀπήντησεν ὁ μικροτυμπανιστὴς ὁ ὁποῖος ἦδη ἐκρεμάτο εἰς τὸν ἀέρα.

Σκυρτὰ εἰς τὸν κατήφορον, ἐφώναξε πάλιν ὁ λοχαγός, ἐνῶν ἐκράτει μετὰ τοῦ ἐπιλοχίου τὸ σχοινίον.

— Μὴν ἀμφ.δύλλετε.

— Ὁ Θεὸς βοηθὸς σου.

Μετ' ὀλίγας στιγμὰς ὁ μικροτυμπανιστὴς ἤγγιζε τὸ ἐδαφος.

Ὁ ἐπιλοχίας ἀνέσυρε τὸ σχοινίον καὶ ἐχάθη, ὁ δὲ λοχαγὸς ὁρμητικὸς προέβηκε τὸ πρόσωπον εἰς τὸν φεγγίτην καὶ εἶδε τὸ παιδίον τὸ ὁποῖον ἐπέτα εἰς τὸν κατήφορον.

Ἦδη ἠλπίζεν ὅτι εἶχεν ἐπιτύχει νὰ διαφύγῃ ἀπαράτηρητον, ὅτε πέντε ἢ ἑξ νεφία κονιορτοῦ ἀτίνα ὑψώθησαν ἀπὸ τῆς γῆς ἐμπροσθεν καὶ ὀπισθεν τοῦ παιδίου, τῷ ἀνήγγειλαν ὅτι τὸ παιδίον εἶχεν ὁραθῆ ὑπὸ τῶν Αὐστριακῶν, οἵτινες ἀπὸ τῆς κορυφῆς τοῦ ὑψώματος τὸ ἐπυροδόλουν ἀκαταπαύστως. Τὰ νεφία ἐκεῖνα ἦσαν χῶμα τὸ ὁποῖον ἀνεσήκωναν εἰς τὸν ἀέρα αἱ σφαῖραι. Ἄλλ' ὁ μικροτυμπανιστὴς, ὡς κεντούμενος ὑπ' αὐτῶν, ἐξηκολούθη ὅχι πλέον νὰ τρέχῃ ἀλλὰ νὰ πετᾷ. Αἶφνης ἐπεσε χαμαί. — Τὸ ἐφόνευσαν, ἐδρυχήθη ὁ λοχαγὸς δάκνων τὴν πύγμην του. Δὲν εἶχεν ἀποτελειώσει τὴν λέξιν ταύτην, καὶ εἶδε πάλιν τὸν μικροτυμπανιστὴν ἀνερθούμενον. Ἄ! μία ἀπλὴ πτώσις φαίνεται! εἶπε καθ' ἑαυτὸν καὶ ἀνέπνευσε. Ὁ μικροτυμπανιστὴς ἤρχισε πάλιν τρέχων μὲ ὄλην του τὴν δύναμιν ἀλλὰ ἐχώλαινε. Κάνεν στραγγούλισμα, ἐσκέφθη ὁ λοχαγός. Καὶ πάλιν νεφίον κονιορτοῦ ὑψώθη ἐδῶ καὶ ἐκεῖ πέρα τοῦ παιδίου, ἀλλὰ πάντοτε πλέον μακρὰν. Τέλος ἦτο σῶν. Ὁ λοχαγὸς ἐξέβηκε κραυγὴν θριάμβου. Ἐξηκολούθησεν ὅμως ἔχων τοὺς ὀφθαλμούς του προσηλωμένους ἐπὶ τοῦ παιδίου, τρέμων, διότι ἐπρόκειτο περὶ πράγματος ὀλίγων μόνον λεπτῶν. Ἐὰν δὲν ἐφθάνεν ἐκεῖ κάτω ἰὸ ταχύτερον μὲ τὸ γρημμάτιον δι' οὗ ἐξήτει ἄμεσον βοήθειαν, ἢ ὅλοι του οἱ στρατιῶται θὰ ἐπιπτον φρονεμένοι, ἢ αὐτὸς ὥρμιε νὰ παραδοθῇ καὶ αἰχμαλωτισθῇ μετ' αὐτῶν. Τὸ παιδίον ἔτρεχε ταχέως ἐπὶ ἐν διάστημα, ἔπειτα ἐδράζονε τὸ βῆμα χωλαῖνον, μετ' ὀλίγον ἀνελάμβανε πάλιν τὸν δρόμον του, ἀλλὰ πάντοτε πλέον καταβεβλημένον καὶ προσκόπτων ἀνὰ πᾶσαν στιγμὴν, ἐσταμάτα ὀλίγον. Ἵσως τὸ ἐπληξε σφαῖρα ἀνακηδήσασα, ἐσκέφθη ὁ λοχαγός καὶ ἐσημείωνε μετὰ τρόμου ὅλας του τὰς κινήσεις, καὶ τὸ παρώτρυνε, τῷ ὠμίλει, ὡς ἔαν ἠδύνατο νὰ τὸν ἀκούσῃ, κατεμέτρει ἀκαταπαύστως διὰ τοῦ διαπύρου ὀφθαλμοῦ του τὸ ὑπάρχον διάστημα μεταξὺ τοῦ παιδίου φεύγοντος καὶ τῶν ἀστραπηδῶλων ὀπλων, ἅπερ

ἐδλεπεν ἐκεῖ κάτω πρὸς τὴν πεδιάδα ἐν τῇ μέσῃ τῶν ἀγρῶν τῶν μεστῶν στάσεων, οὓς ἐχρῴσζον αἱ λαμπυραὶ τοῦ ἡλίου ἀκτῖνες. Ἐν τῇ μεταξύ δὲ τούτῳ ἤκουσε τὸν συριγμόν, τὸν κρότον τῶν σφαιρῶν τῶν ὑπὸ κάτωθεν αὐτοῦ δωματίων, τὰς ἐπιτακτικὰς καὶ λυσσώδεις κραυγὰς τῶν ἀξιωματικῶν καὶ λοχιῶν, τοὺς γοεροὺς θρήνους τῶν πληγωμένων, τὸν πάταγον τῶν θρυουμένων ἐπιπλων καὶ τοῦ ἀποσπώμενου ἀπὸ τῶν τοιχῶν ἀσβεστώματος. Ἐμπρός! θάρρος! — ἀνέκραξε παρκαλουθῶν διὰ τοῦ βλέμματος τὸν μικροτυμπανιστὴν ἦδη μακρὰν, — ἐμπρός, τρέχε! σταματᾷ τὸ κατηραμένον! Ἄ! ἀναλαμβάνει τὸν δρόμον του. Τὴν στιγμὴν ἐκείνην εἰς ἀξιωματικὸς ἐλθὼν τῷ ἀνήγγειλεν ἀσθμαίνων, ὅτι οἱ ἐχθροί, χωρὶς νὰ διακῶψωσι τὸ πῦρ ἀνέσειον ὀθόνην λευκὴν, ἐπιτάττοντες τὴν παράδοσιν. Μὴν ἀπαντήσητε! ἐκραύασε χωρὶς νὰ ἀποσπάσῃ τὸ βλέμμα του ἀπὸ τοῦ παιδίου ἐυρισκόμενον ἦδη εἰς τὴν πεδιάδα, ἀλλὰ τὸ ὁποῖον δὲν ἔτρεχε πλέον, ἐφαίνετο δὲ συρόμενον ἐπὶ τῆς γῆς μετὰ βίας καὶ ἀνυπερβλήτου κόπου.

Ἄλλὰ πήγαινε, τρέχε! πέτα! ἔλεγεν ὁ λοχαγός, σφίγγων τοὺς ὀδόντας καὶ τὰς πυγμὰς του, σκοτώσου, ἀπόθανε κακούργε, ἀλλὰ πήγαινε! Εἶτα ἐξέβηκε τρομερὰν κραυγὴν κατάρας. Ἄχ! τὸ ἀχρεῖον, τὸ ἀνανδρον ἐκάθησε!

Πράγματι, τὸ παιδίον, οὕτινος ἔως ἐκείνην τὴν στιγμήν ἐδλεπε τὴν κεφαλὴν ἐξέχουσαν τῶν στάσεων τοῦ ἀγροῦ, ἐξηφανίσθη αἰφνης ὡς ἔαν εἶχε πέσει, ἀλλὰ μετὰ μίαν στιγμὴν, ἡ κεφαλὴ του ἀνεφάνη πάλιν, τέλος ἐχάθη ὀπισθεν τῶν αἱμασιῶν, καὶ ὁ λοχαγὸς δὲν τὸ εἶδε πλέον.

Τότε κατῆλθεν ὁρμητικῶς, αἱ σφαῖραι βροχηδὼν ἐπιπτον, τὰ δωμάτια ἦσαν πλήρη πληγωμένων, τινὲς δὲ ἐξ αὐτῶν ἐστρέφοντο ὡς μέθυσοι περὶ ἑαυτοῦς, προσκολλόμενοι εἰς τὰ ἐπιπλα. Οἱ δὲ τοῖχοι καὶ τὸ πάτωμα ἦσαν κατεσπιλωμένα ἀπὸ αἱμάτων· πτώματα ἐκεινοὶ ἐγκαρσιῶς τῶν θυρῶν, ὁ ὑπολοχαγὸς εἶχε τὸν δεξιὸν βραχίονα τεθρυσιμένον ὑπὸ σφαίρας, ὁ καπνὸς καὶ ὁ κονιορτὸς περιέβαλλον τὰ πάντα. Θάρρος! ἀνεφώνησεν ὁ λοχαγός, ἀκίνητοι εἰς τὰς θέσεις σας! καταφθά- νουσι ἐπικουρίαι! ὀλίγον θάρρος ἀκόμη! Οἱ Αὐστριακοὶ εἶχον πλησιάσει ἔτι περισσότερον, ἐδλεπέ τις αὐτοὺς κάτω διὰ μέσου τοῦ καπνοῦ μὲ ὄψεις ἐξηγριωμένους, ἤκουε τις τὸν κρότον τῶν πυροβολισμῶν, τὰς ἀγρίας κραυγὰς τῶν, μὲ τὰς ὁποίας καθύβριζον, προσέταττον τὴν παράδοσιν, ἠπεῖλουν σφαγὴν. Κάποτε δὲσάκεις στρατιωτῆς τις περριυμένους ἀπεσύρετο ἀπὸ τὰ παράθυρα, οἱ λοχιοὶ παρῶντες τὸν ὄθον βιαίως εἰς τὴν θέσιν του. Ἄλλὰ τὸ πῦρ τῆς ἀμύνης ἐξητθενούτο, ἡ ἀποθάρρυνσις ἐξωγραφίζετο εἰς ὅλων τὰ πρόσωπα, πᾶσα παρὰ τὰς ἀντιστάσεως δὲν ἦτο πλέον δυνατὴ. Αἰφνης ἐπέστη στιγμὴ καθ' ἣν οἱ πυροβολισμοὶ τῶν Αὐστριακῶν ἐχαλαρώθησαν καὶ φωνὴ βροντώδης ἐφώνησε πρῶτον γερμανιστὶ εἶτα ἰταλιστὶ· «Παραδοθήτε», ὅχι! ἀπήντησεν ὠρυόμενος ὁ λοχαγός, ἀπὸ τινος παρὰ θυροῦ. Καὶ τὸ πῦρ ἤρχισε πάλιν πυκνότερον καὶ

λυσσώδεστερον ἐκατέρωθεν. Ὁ λοχαγὸς ἐφώναζε με φωνὴν ὑπόκωφον. Δὲν ἔρχονται! δὲν ἔρχονται! καὶ καὶ ἔτρεχε περίξ μανιώδης, στρέφων τὴν σπάθην διὰ σπασμώδους χειρὸς, ἀποφασισμένος νὰ ἀποθάνῃ. Ὅτε ἐπιλοχίας κατερχόμενος ἀπὸ τὸ ὑπερφὺν ἐξέβαλε ἰσχυράν κραυγὴν. Φθάνουσι! Φθάνουσι! ἐπανελάθε με κραυγὴν χαρᾶς ὁ λοχαγός. Εἰς τὴν φωνὴν ἐκείνην πάντες, ὕψις, πληγωμένοι, λοχίαι, ἀξιωματικοί, ὤρμησαν ἀκαθέκτως εἰς τὰ παράθυρα, καὶ ἡ ἀντίστασις ἐγένετο πάλιν θηριώδης. Μετ' ὀλίγα λεπτά παρατηρήθη ἀδεσδιότης καὶ ἀρχὴ ἀταξίας μεταξὺ τῶν ἐχθρῶν. Πάραυτα ὁ λοχαγὸς συνήθροισεν ἐσπευσμένως ἐν τῇ ἰσογείῳ σπεῖραν στρατιωτῶν ὅπως ὁρμήσωσιν ἔξω με τὰς λόγχας ἐφ' ὅπλων.

Ἐπειτα ἔτρεξεν εἰς τὸ δευτερον πάτωμα. Μόλις εἶχε φθάσῃ ἐκεῖ ὅτε ἠκούσθη ποδοβολητὸς ἵππων ἀπὸ ρυτῆρος τρεχόντων καὶ συνοδευόμενος ὑπὸ οὐρανιῶν κραυγῆς, ἐκ τῶν παραθύρων ἐφαίνετο διὰ μέσου τοῦ καπνοῦ ἐπερχομένη, ὡς θύελλα, ἰλη καραβινοφόρων ἰταλῶν, οἵτινες με ἀπαστράπτουσαν σπάθην κατήνεγκον ὅμα ἐπλησίασαν τὸν ἐχθρὸν φοδερὰ κυτμήματα ἐπὶ τῆς κεφαλῆς, ἐπὶ τῶν ὤμων καὶ τῶν νώτων αὐτοῦ. Τότε σπεῖρα στρατιωτῶν με τὰς λόγχας πρὸς τὰ κάτω προτεταμένας ἐξώρμησε τῆς θύρας, οἱ ἐχθροὶ ἐταλαντεύθησαν, καὶ τῆς ἀταξίας ἐπελθούσης, ἔστρεψαν τὰ νῶτα. Τὸ πεδῖον τῆς μάχης ἔμεινε ἀπηγλαγγμένον ἐχθρῶν, ἡ οἰκία ἡλευθερώθη καὶ μετ' ὀλίγον δύο ἰταλικά τάγματα τοῦ πεζικοῦ καὶ δύο τηλεδόλα κατεῖχον τὸ ὕψωμα.

Ὁ λοχαγὸς με τοὺς ὑπολειπομένους αὐτῷ στρατιώτας, ἠνώθη με τὸ σύνταγμα του, ἐπολέμησε πάλιν καὶ ἐπληρώθη ἐλαφρῶς εἰς τὴν ἀριστερὰν χεῖρα ὑπὸ ἀναπηδησάσης σφαίρας κατὰ τὴν τελευταίαν με τὴν ἐφ' ὅπλου λόγχης ἐφοδον.

Ἡ ἡμέρα ἔληξε με τὴν νίκην τῶν ἡμετέρων.

Ἀλλὰ τὴν ἐπιούσαν, τῆς μάχης ἀνανεωθείσης, οἱ ἰταλοὶ μετὰ πεισματώδη καὶ σθεναρὰν ἀντίστασιν, κατεβλήθησαν τέλος ὑπὸ τοῦ ὁλον ἐν αὐξανόμενου ἀριθμοῦ τῶν ἐχθρῶν, καὶ τὴν πρωτὴν τῆς 26ης ἐδέησε περίλυποι νὰ ὑποχωρήσωσι πρὸς τὸ Mincio. Ὁ λοχαγὸς καίτοι πληγωμένος, ἔκαμε τὸν δρόμον πεζῇ μετὰ τῶν σωπηλῶν καὶ κραταπεποιημένων στρατιωτῶν του· φθάσας δὲ περὶ τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου εἰς Goito ἐζήτησε παρρυθὺς τὸν ὑπόλοχαγόν του, τὸν ὅποιον με τεθραυσμένον τὸν βραχίονα εἶχε περισυλλέξει τὸ φορητὸν νοσοκομεῖον καὶ φέρῃ ἐκεῖ πρὶν ἢ αὐτὸς φθάσει. Τῷ ἔδειξαν μίαν ἐκκλησίαν, τὴν ὅποιαν μετὰ σπουδῆς εἶχον μετατρέψῃ εἰς νοσοκομεῖον. Μετέβη ἐκεῖ. Ἡ ἐκκλησία ἦτο πλήρης πληγωμένων ἐκτάδην κειμένων ἐπὶ δύο σειρῶν κλινῶν καὶ στρωμάτων χαμαὶ ἐστρωμένων, δύο ἱατροὶ καὶ τινες βοηθοὶ εὐρίσκοντο εἰς ἀκατάπαυστον κίνησιν μὴ δυνάμενοι νὰ ἐπαρκέσωσιν. Ἐν τῇ μεταξὺ ἠκούοντο θρηνηεῖν καὶ ὑπόκωφοι οἰμωγαί.

Ὁ λοχαγὸς μόλις εἰσῆλθεν ἔστη, καὶ ἔστρεψε τὸ βλέμμα του περίξ ἀναζητῶν τὸν ἀξιωματικόν του.

Κατ' ἐκείνην τὴν στιγμὴν ἤκουσε ἀσθενὴ φωνήν, ἥτις τὸν ἐφώναζε: Κύριε λοχαγέ!

Ἐστράφη, ἦτο ὁ μικρὸς τυμπανιστὴς, κατάκοιτος ἐπὶ μικρᾷ ξυλίνῃ κλίνῃ σκεπασμένος μέχρι τοῦ στήθους ὑπὸ χονδροειδοῦς ὑφάσματος, με τὰς χεῖρας ἔξω, τὸ πρόσωπον ὠχρὸν καὶ ἰσχνόν, καὶ με ὀφθαλμοὺς πάντοτε ἀπαστράπτοντας ὡς δύο ἀδάμαντες.

Πῶς! σὺ ἐδῶ; τὸν ἠρώτησεν ὁ λοχαγὸς ἐκπληκτος, ἀλλὰ με ὕψος ἀπότομον. Εὐγε ἔκαμες τὸ χρέος σου.

Ἐπράξα ὅ,τι ἦτο δυνατόν, ἀπήντησεν ὁ μικροτυμπανιστὴς.

Ἐπληρώθη, εἶπεν ὁ λοχαγός, ζητῶν διὰ τῶν ὀφθαλμῶν τὸν ἀξιωματικόν του εἰς τὰς πλησίον κλινάς.

Τί ζητεῖτε, — εἶπε τὸ παιδίον, εἰς τὸ ὅποιον ἔδιδε θάρρος νὰ ὁμιλῇ ἡ υπερβολικὴ εὐχαρίστησις ὅτι εἶχε πληγωθῇ διὰ πρώτην φοράν, χωρὶς τοῦ ὁποίου δὲν θὰ ἐτόλμα ποτὲ ν' ἀνοίξῃ τὸ στόμα ἐνώπιον τοῦ λοχαγοῦ ἐκείνου.

Μάτην, ἔτρεχον ἐξηκολούθησε νὰ λέγῃ, ὡς δαιμονισμένος, οἱ ἐχθροὶ δὲν ἐδράδυναν νὰ νὰ με ἀντιληφθῶσι. Θὰ ἐφθανον εἰκοσι λεπτά πρότερον, ἐὰν δὲν με ἐπλήγωνον. Εὐτυχῶς ὅπου εὗρον παρρυθὺς ἓνα λοχαγὸν τοῦ ἐπιτελείου καὶ τῷ ἔδωκα τὸ γραμματάκι. Ἀλλὰ τί ὑπέφερα ἕως ὅτου νὰ καταβῶ τὸν κατήφορον, ὕστερον ἀπὸ ἐκεῖνο τὸ χάϊδεμα τὸ ὅποιον μοὶ εἶχε κάμῃ ὁ ἐχθρός. Ἀπέθνησκον ἀπὸ τὴν δίψαν, ἐφοβούμην μήπως δὲν φθάσω, ἔκλαιον ἀπὸ τὸν θυμὸν μου, συλλογιζόμενος ὅτι ἐκάστη στιγμή ἡ ὅποια παρήρχετο, ἀπῆρχετο καὶ εἰς στρατιωτὴς ἐκεῖ πέρα, ἀρκεῖ, ἐπράξα ὅ,τι ἠμπόρεσα εἶμαι εὐχαριστημένος. Ἀλλὰ, με τὴν ἀδειαν σας, κυττάξατε, κύριε λοχαγέ, εἰσθε γεμάτος αἵματα.

Πράγματι, ἐκ τῆς παλάμης τῆς κακῶς ἐπιδεδεμένης ἔρρεε τὸ μῆκος τῶν δακτύλων αἷμα.

Θέλετε νὰ σὰς σφίξω ὀλίγον τὸν ἐπίδεσμον, κύριε λοχαγέ, δότε μοι μίαν στιγμὴν τὴν χεῖρά σας.

Ὁ λοχαγὸς ἔτεινε τὴν ἀριστερὰν χεῖρα καὶ προέβαλλε τὴν δεξιὰν διὰ νὰ βοηθήσῃ τὸ παιδίον νὰ λύσῃ τὸν κόμβον καὶ νὰ τὸν δέσῃ ἐκ νέου, ἀλλὰ τὸ παιδίον μόλις ἀνῆγειρε τὴν κεφαλὴν ἐκ τοῦ προσκεφαλαίου, ὠχρίασε καὶ ἀφῆκε αὐτὴν πάλιν νὰ καταπέσῃ βίαιως ἐπ' αὐτοῦ. Ἀρκεῖ, ἀρκεῖ, εἶπεν ὁ λοχαγός, παρατηρῶν αὐτὸ καὶ ἀποσύρων τὴν ἐπιδεδεμένην χεῖρα, τὴν ὅποιαν ὁ μικροτυμπανιστὴς ἐζήτηε νὰ κρατήσῃ. Πρόσεχε τὸν ἑαυτὸν σου, ἀντὶ νὰ συλλογίζεσαι τοὺς ἄλλους, τῷ εἶπεν ὁ λοχαγός, διότι καὶ τὰ μικρὰ πράγματα ὅταν τὰ παραμελῇ τις δύνανται νὰ γείνωσι σοβαρά.

Ὁ μικροτυμπανιστὴς ἔσειρε τὴν κεφαλὴν.

Ἀλλὰ σὺ, τῷ εἶπε πάλιν ὁ λοχαγός, προσβλέπων αὐτὸ προσεκτικῶς, πρέπει νὰ ἔχῃς χάσῃ πολὺ αἷμα διὰ νὰ εἶσαι τόσο ἀσθενής.

Χάσει πολὺ αἷμα; ἀπήντησε τὸ παιδίον με ἐν μειδίαμα, αἷμα, κατὶ ἄλλο παρά αἷμα. Ἰδετε. Καὶ διὰ μᾶς ἀφῆρεσε τὸ σκέπασμα.

Ὁ λοχαγὸς ὀπισθοχώρησε μετὰ φρίκης.

Τὸ παιδίον δὲν εἶχε παρὰ μόνον μίαν κνήμην, τῇ εἶχον ἀποκόψῃ τὴν ἀριστερὰν ἀνωθεν τοῦ γόνατος, τὸ

κολοδὸν μέρος ἦτο περιτετυλιγμένον μὲ ὀθόνην καθη-
μαμένην.

Ἐκείνην τὴν στιγμήν διήλθε ὁ στρατιωτικὸς ἱατρός,
μικρόσωμος, παχύς, μὲ τὰς χειρὶδας τοῦ ὑποκαμίσου
ἀνασηκωμένας. « Ἀ! κύριε λοχαγέ, εἶπε ταχέως δει-
κνύων τὸν μικροτυμπανιστὴν, ἰδοὺ ἐν δυστύχημα, ἰδοὺ
μία κνήμη τὴν ἔποϊαν θὰ ἔσυχον μὲ τίποτε, ἐὰν δὲν
τὴν εἶχε παραδιάσῃ κατὰ τρόπον τὸσον μωρόν, μία
κατηραμένη φλόγῳσις ἐπῆλθε καὶ ἐδέξσε ν' ἀποκόψῃ
αὐτήν. « ὦ! ἀλλὰ τί γενναῖον παιδίον, σὰς τὸ βεβαιῶ
ἐγώ, δὲν ἔχουσε οὔτε ἐν δάκρυον, δὲν ἐξέβαλε οὔτε μίαν
κραυγὴν! Ὑπερηφανευόμεν βλέπων ὅτι ἦτο ἰταλόπαις,
καθ' ἣν στιγμήν τῷ ἔκαμνον τὴν ἑγχείρισιν, σὰς δίδω
τὸν λόγον τῆς τιμῆς μου. Φαίνεται ὅτι εἶναι ἀπὸ γένος
καλόν. Διάβολε! Καὶ ἀπῆλθε τρέχων.

« Ὁ λοχαγὸς συνέσειε τὰς μεγάλας λευκάς τοῦ
ὄφρως, προσέβλεψε ἀσκαρδαμυκτεῖ τὸν μικρὸν τυμπα-
νιστὴν ἐπαναφέρων ἐπ' αὐτοῦ τὸ σκέπασμα, εἶτα βρα-
δέως χωρὶς νὰ τὸ ἐννοήσῃ ὁ ἴδιος καὶ προσδύλεπων
πάντοτε αὐτό, ὕψωσε τὴν χεῖρα μέχρι τῆς κεφαλῆς
καὶ ἀψήρεσε τὸ πιλίκιον τοῦ.

Κύριε λοχαγέ! ἀνεφώνησε τὸ παιδίον ἐκθαμβὸν, τί
κάνετε αὐτοῦ κύριε λοχαγέ; δι' ἐμέ! Καὶ τότε ὁ τρα-
χὺς ἐκεῖνος στρατιώτης, ὁ ὁποῖος οὐδέποτε εἶχεν εἰπεῖ
μίαν λέξιν γλυκεῖαν εἰς τοὺς ὑποδεεστέρους τοῦ. ἀπήν-
τησε μὲ φωνὴν ἀφάτως συγκινητικὴν καὶ πλήρη
ἀγάτης.

Ἐγὼ εἶμαι ἀπλοὺς μένον λοχαγός, σὺ ἔμως εἶσαι
ἥρωας. Καὶ ριφθεὶς μὲ ἀνοικτὰς ἀγκάλας ἐπὶ τοῦ μι-
κροῦ τυμπανιστοῦ τὸν ἐφίλησε τρίς ἐπὶ τῆς καρδίας.

Η ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΠΑΤΡΙΔΑ ΑΓΑΠΗ

24 Ἰανουαρίου

Ἀφ' οὗ τὸ διήγημα τοῦ μικροῦ τυμπανιστοῦ το-
σοῦτο σὲ συνεκίνησε, βεβαίως θὰ σοὶ ἦτο εὐκολον,
ἀγαπητέ μοι Ἰωάννη, ταύτην τὴν πρωΐαν νὰ γράψῃς
λαμπρὰ τὴν ἐκθεσιν, ἣτις σοὶ ἐδόθη ὡς διαγωνίστην,
καὶ ἣτις φέρει ὡς τίτλον: « Διὰ τί ἀγαπᾶτε τὸσον τὴν
Ἰταλίαν; » Μήπως δὲν σοὶ παρουσιάσθησαν παρευθὺς
πάμπολλαι ἀπαντήσεις; Ἐγὼ ἀγαπῶ τὴν Ἰταλίαν διότι
ἡ μήτηρ μου εἶναι Ἰταλίς, διότι τὸ αἷμα τὸ ρέον εἰς
τὰς φλέδας μου εἶναι ἰταλικόν, διότι εἶναι ἰταλικὸν τὸ
χῶμα ὑπὸ τὸ ὁποῖον κεῖνται τεθαμμένοι οἱ νεκροί, οὓς
μήτηρ μου κατακλαίει ὁ δὲ πατήρ μου σέβεται, διότι
ἡ πόλις εἰς ἣν ἐγεννήθην, ἡ γλῶσσα ἣν ὁμιλῶ, τὰ
βιβλία ἅτινα μὲ παιδαγωγοῦσι, διότι ὁ ἀδελφός μου,
οἱ σύντροφοί μου, καὶ ὁ μέγας λαὸς ἐν τῷ μέσῳ τοῦ
ὁποίου ζῶ, καὶ ἡ ὡραία φύσις ἡ περιβάλλουσά με, καὶ
πᾶν ὅ,τι βλέπω, ἀγαπῶ, μελετῶ, θαυμάζω πᾶν τοῦτο
εἶναι ἰταλικόν. « ὦ! σὺ δὲν δύνασαι ἀκόμη νὰ αἰσθαν-
θῇς ἐν ὅλῃ τοῦ τῇ δυνάμει αὐτὸ τὸ αἰσθημα τῆς ἀγά-
της. Θὰ τὸ αἰσθανθῇς ἔταν ἀνδρωθῇς, ὅταν, ἐπανα-
κάμπτων, μετὰ μακρὰν ἀπουσίαν καὶ μακρὸν ταξείδιον,
ἴδῃς πρωΐαν τινὰ ἀπὸ τὸ πλοῖον, ἔπερ σὲ φέρει, εἰς τὸ
βάθος τοῦ ὀρίζοντος τὰ μεγάλα κυανόχροα ὄρη τῆς

γενετιέρας γῆς, θὰ τὸ αἰσθανθῇς τότε ἐν τῇ ὑπερβο-
λικῇ χαρᾷ, ἣν θὰ δοκιμάσῃς τὴν στιγμήν ἐκείνην,
καὶ ἣτις θὰ πληρώσῃ δακρύων τοὺς ὀφθαλμούς σου,
χαρά, ἣτις θὰ ἐκδηλωθῇ διὰ κραυγῆς ἐξερχομένης
ἀπὸ τὰ μυχαίτατα τῆς καρδίας σου. Θὰ τὸ αἰστανθῇς
εἰς τινα μεγάλην, ξένην καὶ μακρὴν πόλιν, ἐν τῇ
προτροπῇ ἐκείνῃ τῆς ψυχῆς σου, ἣτις θὰ σὲ ὠθήσῃ
διὰ μέσου πλήθους ἀγνώστου πρὸς ἐργάτην ἀγνωστον
ἀπὸ τὴν ὁποῖον θὰ ἔχῃς ἴσως ἀκούσῃ, διερχόμενος
πλησίον τοῦ, μίαν λέξιν τῆς μητρικῆς σου γλώσσης.
Θὰ τὸ αἰστανθῇς ἐν τῇ ὀδυνηρᾷ καὶ ὑπερηφάνῳ ἀγα-
νακτῇ, ἣτις θὰ σοὶ ἀνάψῃ τὸ αἷμα εἰς τὰς φλέδας
σου, ὅταν θὰ ἀκούσῃς ὕβρεις κατὰ τῆς πατρίδος σου
ἐξερχομένας ἀπὸ τοῦ στόματος ἐνὸς ξένου. Θὰ τὸ
αἰστανθῇς βαιότερον καὶ ὑπερηφανέστερον καθ' ἣν
ἡμέραν αἱ ἀπειλαὶ λαοῦ πολεμίου θὰ διεγείρῃσι θυέλ-
λαν πυρὸς ἐπὶ τῆς πατρίδος σου, καθ' ἣν ἡμέραν θὰ
ἴδῃς ἅμα τῇ κλαγγῇ τῶν ὅπλων, ἀγεληδὲν πανταχό-
θεν προστρέχοντας τοὺς νέους εἰς οὓς αἱ μητέρες καὶ οἱ
πατέρες θὰ λέγωσι κραυγάζοντες: Θάρρος! Νικήσατε!
Θὰ τὸ αἰστανθῇς ὡς θεῖαν χαράν, ἐὰν ἔχῃς τὴν ἀγα-
θὴν τύχην νὰ ἴδῃς ἐπανερχόμενα εἰς τὴν ἣν ἐγεννήθης
πόλιν τὰ ἡραιωμένα, καταπεπονημένα, ρακένδυτα καὶ
τὴν ὕψιν φοδερὰ συντάγματα, ὧν τὴν ἐνδοξον νίκην
θὰ διασαλπίζωσι οἱ ἀπὸ χαρᾶς ἀπαστρέπτοντες
ὀφθαλμοὶ τῶν τοῦ Ἀρεως ἀρεμανίων τέκνων, αἱ κα-
τεσχισμένα ὑπὸ τῶν σφαιρῶν σημαῖαι, ὅπισθεν τῶν
ὁπλίων θὰ ἀκολουθῇ ἀτελεύτητος παραπομπή γεν-
ναίων, ἀτρωμάτων, ἀλλ' ἡρωικωτισμένων στρατιωτῶν
οὓς τὸ ἑξαλλον πλῆθος δι' οὗ θὰ διέλθῃ, θὰ καταρ-
ράνῃ διὰ πολυειδίαν καὶ εὐδύσμων ἀνθέων, συνοδεύον
αὐτοὺς δι' εὐχῶν καὶ φιλημάτων. Τότε θὰ ἐννοήσῃς
τὴν ἀγάπην τῆς πατρίδος ναι! τότε μόνον θὰ αἰσταν-
θῇς, ὡ ἀγαπητὸν τέκνον, τί πράγμα εἶναι ἡ πατρίς.
Αὕτη ἔχει τὸ μέγα καὶ ἱερὸν, ὥστε ἐὰν σὲ ἔβλεπον
ἡμέραν τινὰ ἐπιστρέφον. ἀπὸ τινος χάριν αὐτῆς γε-
νομένης μάχης, σῶον καὶ ἀκέραιον, ἐμάνθανον δὲ ὅτι
διεφύλαξας τὴν ζωὴν σου ἀποφυγὸν τοὺς κινδύνους,
ἐγὼ ὁ πατήρ σου ὁ ὑποδεχόμενος σὲ μὲ κραυγὴν χαρᾶς
ὅταν ἐπιστρέψῃς ἐκ τοῦ σχολείου, θὰ σὲ ὑπεδεχόμεν
τότε σὲ ὅστις εἶσαι ἡ ψυχὴ μου, μετὰ λυγμῶν καὶ δα-
κρύων καὶ δὲν θὰ ἡδυνάμην ποτὲ νὰ σὲ ἀγαπήσω ἀλλὰ
θὰ ἀπέβνησκον μὲ αὐτὴν τὸν πόνον εἰς τὴν καρδίαν.

Ὁ πατήρ σου

(Ἐκ τοῦ « Il Cuore » τοῦ De Amicis)

Κατὰ μετάφρασιν ὑπὸ

F. L. RETTORE

Professeur au Collège Averoff.

